

Lotterinemnda

Vedtak i Lotterinemnda 7. oktober 2019

Sak

2019/0035 SOS Barnebyer Norge Stiftelsen – org.nr. 947 571 958 - klage over avslag på søknad om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping for tildelingsåret 2015

Til stede: Leder Elisabeth Wittemann, medlem Åse Gustavsen og medlem Ingjald Sørhøy

Sakens bakgrunn

SOS Barnebyer Norge Stiftelsen (klager) søkte 12. august 2015 om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping.

Lotteritilsynet avsto søknaden 15. desember 2015, under henvisning til at organisasjonen ikke oppfylte vilkåret om at en sentral del av virksomheten må falle inn under en av de fire oppgitte ICNPO-kategorier i Frivillighetsregisteret. Dette fordi organisasjonens aktiviteter i hovedsak ble ansett for å være rettet inn mot internasjonalt bistandsarbeid.

Lotteritilsynets vedtak ble påklaget i brev 4. januar 2016. Klager anerkjenner at den største delen av deres inntekter ble brukt på internasjonalt arbeid, men hevder at dette ikke er det mest relevante hensynet å ta ved behandlingen av søknaden. Klager viser til at organisasjonen i 2014 brukte 145,9 millioner på nasjonale formål, og at dette er langt mer enn det mange andre organisasjoner som får tilskudd fra denne ordningen, bruker. Klager anfører at Lotteritilsynets tolkning er urimelig, og viser til at dersom de hadde skilt ut nasjonale aktiviteter i en egen organisasjon, så ville denne kunne vært berettiget til tilskudd. Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.

Lotteritilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak og har oversendt klagen med innstilling 16. januar 2019 til Lotterinemnda for behandling. Den lange saksbehandlingstiden er sterkt beklagelig.

Det rettslige grunnlaget

Det rettslige grunnlaget er forskrift 12. juni 2009 nr. 640 om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping (forskriften), som nå er opphevet, men som gjaldt på søknadstidspunktet.

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

Organisasjoner som ikke hadde automatinntekter i 2001, kunne i 2015 søke tilskudd etter forskriften § 6 a. Vilkår etter § 6 a første ledd bokstav a, var at organisasjonen måtte være godkjent som lotteriverdig før 1. januar det året tilskuddet skulle utbetales. I tillegg måtte organisasjonen være registrert i Frivillighetsregisteret under minst en av de fire oppgitte ICNPO-kategorier jf. forskriften § 6 a første ledd bokstav b:

- «1. ICPNO 3400 andre helsetjenester,
- 2. ICPNO 4100/4200 sosiale tjenester/krisehjelp og støttearbeid,
- 3. ICPNO 5100/5200 natur- og miljøvern/dyreværn, eller
- 4. ICPNO 7100 interesseorganisasjoner».

Ytterligere vilkår var at organisasjonen måtte være «andreorientert», «landsdekkende» og «ikke-fortjenestebasert», jf. forskriften § 6a første ledd bokstav c – e.

I bestemmelsens andre ledd ble det presisert at «[i] tvilstilfeller avgjør Lotteri- og stiftelsestilsynet om en organisasjon oppfyller vilkårene for å bli tilskuddsberettiget».

Kulturdepartementet har i rundskriv til Lotteri- og stiftelsestilsynet 18. august 2014 (V-2014-11) gitt føringer for praktiseringen av § 6 a første ledd bokstav b. Det fremgår der at kravet om at en sentral del av virksomheten hører under kategori 1 – 4 i utgangspunktet vil bli vurdert på bakgrunn av den dokumentasjon som blir innsendt i forbindelse med søknad.

Lotteritilsynet kan i vurderingen blant annet legge vekt på:

- andelen av kostnader knyttet til aktiviteter i minst én av kategoriene i § 6 a bokstav b, denne vurderingen skal basere seg på regnskap i inneværende år og de to foregående regnskapsår,
- omfanget av frivillig innsats i de to foregående og gjeldende regnskapsår som knytter seg til aktiviteter i minst én av kategoriene i forskriften § 6 a bokstav b,
- omtale i årsrapporter og andre publiserte dokumenter,
- formålsbestemmelser i vedtekter eller andre dokumenter vedtatt/fastsatt av organisasjonens styrende organer.

Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

SOS Barnebyer Norge Stiftelsen sin klage gjelder Lotteritilsynets avslag på søknad om tilskudd fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping for tildelingsåret 2015.

Forskriften § 6 a første ledd oppstiller flere vilkår i bokstavene a – e som alle må være oppfylt for at organisasjonen skal være tilskuddsberettiget. Søknaden ble avslått fordi klager ikke ble ansett å oppfylle vilkåret i forskriften § 6 a første ledd bokstav b om at en sentral del av virksomheten må falle inn under minst en av de fire oppgitte ICNPO-kategoriene.

Lotterinemnda har kommet til samme konklusjon som Lotteritilsynet.

Lotterinemnda viser til at organisasjoner som driver internasjonal virksomhet kan være tilskuddsberettiget. Forutsetning er at de også har virksomhet i Norge som fyller kriteriene for ordningen, og at denne utgjør en sentral del av den samlede virksomheten. Dette er i tråd med uttalelser i forarbeidene til forskriften, jf. PRE-2013-08-09-958, punkt 2. Nemnda legger således til grunn at organisasjoner som primært har virksomhet i utlandet som hovedregel vil falle utenfor ordningen.

SOS Barnebyer Norge Stiftelsen er en stiftelse registrert under kategori 9100 «Internasjonale organisasjoner» som hovedkategori, kategori 4100 «Sosiale tjenester» som andrevalg og til sist 7100 «Interesseorganisasjoner».

Av disse kategoriene er det 4100 «Sosiale tjenester» og 7100 «Interesseorganisasjoner» som kan gi grunnlag for tilskudd, jf. forskriften § 6 a første ledd bokstav b. Kategori 9100 «Internasjonale organisasjoner» gir ikke grunnlag for tilskudd.

ICNPO-kategorien 4 «Sosiale tjenester» er i klassifikasjonsskjema tilgjengelig på Brønnøysundregistrenes hjemmeside angitt med eksemplene:

«(b)arnehager, familierådgivning, krisesentre og - telefoner, tjenester for personer med nedsatt funksjonsevne, tjenester for eldre, selvhjelp, materiell hjelp til trengende, barnevern, tiltak for rusmiddelmissbrukere»,

kategori 7 «Politiske og interesseorganisasjoner» med

«personer med nedsatt funksjonsevne og syke, kvinnesak, mållag, avhold, etniske minoriteter, rettighets- og støttearbeid for svake og utsatte grupper (innsatte, fattige m.v.), kampanjer og lobbyvirksomhet, juridisk bistand, forbrukerorganisasjoner, politiske partier»,

Når det gjelder kategori 7100 må det interessepolitiske formålet være knyttet opp mot andre godkjente kategorier for at en organisasjon skal kunne anses å oppfylle vilkåret i forskriften § 6 a første ledd bokstav b, jf. i den forbindelse Meld. St. 12 (2016-2017) på side 138 og 139. Det avgjørende spørsmålet for nemnda blir dermed om klager har virksomhet hvor en sentral del kan anses å falle inn under ICPNO-kategorien «Sosiale tjenester».

Stiftelsens formål er i vedtektene § 3 angitt til «å bidra til å gi foreldreløse, forlatte og nødlidende barn – uansett nasjonalitet, rase, kultur og religion – et nytt hjem, utdanning og en ny fremtid. Stiftelsen er det norske medlem av SOS Kinderdorf International og er forpliktet av SOS-Kinderdorf Internationals statutter».

I stiftelsens årsrapport for 2014 er SOS-barnebyer oppgitt å være en internasjonal humanitær organisasjon som arbeider for å gi barn et trygt hjem. Det fremgår videre at «[v]år visjon er at alle barn skal høre til i en familie der de kan utvikle seg med omsorg, respekt og trygghet.» Det blir videre opplyst at SOS-barnebyer har over 60 års erfaring med barneomsorg i 133 land, og at stiftelsen arbeider for barns beste uavhengig av nasjonalitet, kultur og religion.

Aktiviteten beskrives på følgende måte:

«SOS-barnebyer hjelper barn som har mistet tryggheten og omsorgen fra en familie, og barn som står i fare for å miste sine nærmeste omsorgspersoner. Vi støtter familier slik at de kan skape et godt oppvekstmiljø for barna sine, og vi gir barn som trenger det et nytt hjem i en SOS-barneby.»

Tilsvarende informasjon fremgår av klagers søknad om merverdiavgiftskompensasjon for 2014 under «Formål», som var underlagsmateriale for søknaden om tilskudd fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping. Her ble det også vist til at stiftelsen har et nødhjelpsprogram som «bistår barn som lider på grunn av krig, sult eller naturkatastrofer. Omsorg og beskyttelse av barn som er alene er SOS-barnebyers viktigste oppgave i en nødsituasjon. Målet er gjenforening med barnas foreldre eller annen familie som kan ta et langsiktig omsorgsansvar. I tilfeller der det ikke er mulig kan barna få et nytt hjem i en SOS-barneby. Arbeidet etter en katastrofe er ikke ferdig før barna som har mistet alt er voksne og kan klare seg selv.»

På verdensbasis driver altså SOS-barnebyer virksomhet i 133 land, og ifølge organisasjonens årsrapport for 2014 hadde SOS-barnebyer på verdensbasis ved årsskiftet 2014/2015, et direkte omsorgsansvar for 78 793 barn og ungdommer, mens tallet på deltakere i forebyggende familieprogrammer var 439 838.

Disse opplysningene viser, etter Lotterinemndas vurdering, at klager hadde en klar overvekt av aktivitet rettet mot internasjonalt bistandsarbeid.

I veiledning til samordnet registreringsmelding punkt 17 vises det til at det er mulig å melde inn tre ICNPO-kategorier, og at disse må rangeres etter omfang.

Ved å ha registrert sin organisasjonen under «Internasjonale organisasjoner» som hovedkategori har klager selv vurdert internasjonalt arbeid å være av større omfang enn virksomhet innenfor kategoriene «Sosiale tjenester» og «Interesseorganisasjoner».

Klager viser i klagen til at 145,9 millioner kroner brukes på «nasjonale formål», uten at det er nærmere forklart eller dokumentert hva som menes med «nasjonale formål». Ifølge årsrapporten for 2014, under «Nasjonale programmer», går det frem at klager har en SOS-barneby i Bergen med 14 barn fordelt på syv familier ved utgangen av 2014. Per 31. desember 2014 var det videre ifølge årsrapporten, 63 faste stillinger ved SOS-barnebyers sekretariat i Oslo. I tillegg var det fem ansatte ved administrasjonen i barnebyen i Bergen, samt ni ansatte familieassistenter og ni oppdragstakere (fosterforeldre). Disse forhold viser aktivitet i Norge.

På side 2 i klagers årsrapport fremgår det av en grafisk fremstilling av aktivitetsregnskapet per 31. desember 2014, at kun fire prosent av organisasjonens forbruk av midler ble brukt til nasjonale program. I tillegg er det opplyst i årsrapporten at $\frac{3}{4}$ av ovennevnte stillinger var knyttet til innsamling, programvirksomhet, informasjon og rettighetsarbeid, mens resten arbeidet innenfor HR, økonomi, IT og administrasjon. Selv om disse ansatte jobber i Norge, må det legges til grunn at mye av arbeidet de utførte var knyttet opp mot det internasjonale bistandsarbeidet, altså aktivitet som faller inn under ICPNO-kategori 9100.

Lotterinemnda skal ikke ta stilling hvordan situasjonen hadde vært dersom klager hadde skilt ut den nasjonale virksomheten i en egen organisasjon.

Lotterinemnda har etter en helhetsvurdering kommet til at klager ikke kan vise til at en sentral del av virksomheten faller inn under minst en av kategoriene 1 – 4 i forskriften § 6 a første ledd bokstav b. Nemnda viser forøvrig til Lotterinemndas vedtak 6. juni 2016 i sak 2016039 (Caritas) hvor nemnda vektla at det fremgikk av organisasjonens årsberetning at kostnader var fordelt med fem prosent til innenlandsarbeid, og at kun en liten del kunne tilskrives sosiale tjenester. Etter å ha vurdert sentralleddets virksomhet ut fra kostnader fordelt på formål og oppgitt bemanning, kom nemnda til at sosiale tjenester ikke kunne anses å utgjøre en sentral del av virksomheten.

Lotterinemnda finner etter dette at klagers søknad om tilskudd fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping må avslås.

Konklusjon

Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at tilsynets vedtak skal opprettholdes.

Vedtak

Klagen tas ikke til følge.

Dokumentet er godkjent elektronisk